

RAN-2108002202050021
S.Y.B.Com. (External) Examination March - 2026
Banking Law and Practice : Paper-1
Time: 3 Hours]
[Total Marks: 100

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવલી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book.	Seat No.: Student's Signature
--	--

- પ્ર-1. ટૂંકમા જવાબ આપો. 20**
- 1) પ્લેજ એટલે શું?
 - 2) બેંકરના ત્રણ અધિકારો જણાવો.
 - 3) સર જોન પેજેટ દ્વારા આપવામાં આવેલી ગ્રાહકની વ્યાખ્યા આપો.
 - 4) બિઝનેસ કોરસપોન્ડન્ટ એટલે શું?
 - 5) ઓવરદ્રાફ્ટ એટલે શું?
 - 6) કાસા (CAASA) થાપણો એટલે શું?
 - 7) E.F.T. ના મુખ્ય પ્રકારો જણાવો.
 - 8) ધિરાણ એટલે શું?
 - 9) ચેકના અયોગ્ય નકારની શું અસર થાય છે.
 - 10) બિઝનેસ ફેસિલિટેટર એટલે શું?
- પ્ર-2. અ) કયા સંજોગોમાં ટાચનો લુકમ બેંકરને બંધનકર્તા નથી. 08**
બ) ચુકવલ નાણાની ફાળવણીનો અધિકાર અથવા કલેટનના કેસનો નિયમ સમજાવો. 08
- અથવા**
- અ) બેંક દ્વારા લેવામાં આવતા છુપા ચાર્જના વિવિધ સ્વરૂપો જણાવો. 08**
બ) ઇલેક્ટ્રોનિક ફંડ ટ્રાન્સફરની રીઅલ ટાઈમ ગ્રોસ સેટલમેન્ટ પદ્ધતિ સમજાવો. 08
- પ્ર-3. અ) બિઝનેસ કોરસપોન્ડન્ટની ભૂમિકા સમજાવો. 08**
બ) ભારતમા વસૂલાત કરનાર બેંકરને મળતુ વૈધાનિક રક્ષણ સમજાવો. 08
- અથવા**
- અ) નાણાંકિય સાક્ષરતાનું મહત્વ સમજાવો. 08**
બ) યથાનુક્રમે ચુકવણી માટેની શરતો સમજાવો. 08
- પ્ર-4. અ) બેંક ધિરાણના મુખ્ય હેતુઓ સમજાવો. 08**
બ) કાસા (CASA)ની વિશેષતાઓ સમજાવો. 08

અથવા

- અ) રક્ષિત અને અરક્ષિત લોનની ઉદાહરણ સહિત સમજૂતિ આપો. 08
બ) બચત ખાતાની વિશેષતાઓ અને લાભો જણાવો. 08

પ્ર-5. **ટુંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે)** 16

- 1) ખાતા સરભર કરવાનો અધિકાર.
- 2) વિચ્છેદિત ચેકની લાક્ષણિકતાઓ.
- 3) ચેકને અયોગ્ય નકાર.
- 4) કાસા (CASA) નું મહત્વ.

પ્ર-6. **નીચેના સંજોગોમાં બેન્કર તરીકે તમે શું કરશો?** 16

- 1) તમારા ગ્રાહકના ખાતે રૂ. 45000 જમા છે જેની સામે રૂ. 25000 ચેક લખેલ છે જે ચુકવણી માટે રજૂ થાય છે તે પહેલા કોર્ટ દ્વારા રૂ. 50000 ની ટાંચનો હુકમ થાય છે.
- 2) શ્રી ક.સા પટેલની તરફેણમાં લખેલા એકાઉન્ટ પેઈ કોસિંગ વાળો ચેક વસુલાત માટે શ્રી પી.એમ. શાહના ખાતામાં જમા કરવામાં આવે છે.
- 3) તા- 04-08-2000ના રોજ લખાયેલો ચેક તા-01-03-2001ના રોજ બેંકમાં વસુલાત માટે રજૂ થાય છે.
- 4) અસ્થિર મગજનો એક ગ્રાહક રૂ. 11,000 નો કોસ કરેલો ચેક બેંકના ક્લાર્કને ભેટ આપે છે અને ક્લાર્ક તે ચેક વસુલાત માટે પોતાના ખાતામાં જમા કરાવે છે.

ENGLISH VERSION

Q-1. **Answer in brief:** 20

- 1) What do you mean by pledge?
- 2) State the three right of a banker.
- 3) Given the definition of a customer given by Sir John paget.
- 4) What is Business Correspondent ?
- 5) What is overdraft ?
- 6) What is meant by a CASA deposits ?
- 7) State the main types of E.F.T.
- 8) What is advances ?
- 9) What is the effect of wrongful dishonor ?
- 10) What is Business Facilitator?

Q-2. A) Which circumstance garnishee order is not binding to banker. 08

B) Explain the right to distribution of money paid or the rule in Clayton's case. 08

OR

A) State different forms of the Hidden charges taken by the bank. 08

B) Explain Real Time Gross Settlement method of electronic fund transfer. 08

Q-3. A) Explain the role of Correspondent. 08

B) Explain the statutory protection available to a collecting banker in India. 08

OR

- A) Explain the importance of financial literacy. **08**
B) Explain the condition of payment in due course. **08**
- Q-4.** A) Explain the main objects of bank lending. **08**
B) Explain the characteristics of CASA. **08**
- OR**
- A) Explain secured loan and unsecured loan with example. **08**
B) Explain the features and benefits of a savings account. **08**
- Q-5.** **Write Short note: (Any Two)** **16**
1) Right to balance accounts.
2) A truncated cheque- characteristics.
3) Wrongful dishonour of cheque.
4) Importance of CASA.
- Q-6.** What would you as a banker do in the following circumstance :— **16**
1) Your customer has a deposit of Rs. 45000 against which a cheque of Rs. 25000 has been written, which is presented for payment before a court orders attachment of Rs. 50000.
2) Collection of cheque with account pay crossing written in favour of Mr. K.C. Patel Therefore, it is deposited in the account of Shri. P.M. Shah.
3) A cheque written on 04-08-2000 is presented to the bank for collection on 01-03-2001.
4) A mentally unstable customer presents a crossed cheque of Rs 11,000 to a bank clerk, who deposits the cheque in his account for collection.
-